ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4167 — 10/22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1899 — ՇԱԲԱԹ — 19 ՊԷՃԷՊ 1317 — ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4167

در علیه‌ده غلطه‌ده (آرمولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه
ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲՈԼԺԱՆԱԳՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Գոյոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղրշ
» » » » վեցամսեայ. 70 »
» » » » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկրներու համար տարեկան. 40 Ֆրանկ
» » » վեցամսեայ. 20 »
Դրամի փոխարէն փոստային փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ՍԱՐԳԻՍ ՊԷՅ

Պալեան Սարգիս պէյի մահուամբ կ'անհետանայ ո՛չ միայն մեծ արուեստագէտ մը ու գիտուն անձ մը, — վասն զի այս վերջին տիտղոսն ալ լիովին կը վայլէր իրեն՝ իբրեւ քաջ ճարտարապետ ու մեքենագէտ, — այլ մէկը այն հին ու ինքնատիպ դէմքերէն որոնք հետզհետէ ցանցառ կը դառնան մեր մէջ։

Նոր սերունդը, որուն կը վիճակի այսօր գրել իր վրայ՝ իր մահուան առաջին տարեւորութեանը տակ, մօտէն չճանչցաւ զինքը, այլ համբաւովը միայն, — համբաւ մը որուն մէջ նոյնքան բաժին ունէին գեղարուեստի հրաշակերտները որքան ապրած մարդու մը, ճշմարտապէս յարգացած մեծատունի մը անցեալին հմայքը։ Եւ ասոր համար, երբ Իրիկունները Վասպորի չոգենաւը կ'անցնէր իր արհեստական կղզեակին քովէն, ուր պարզուկ բնակարանի մը պատուհանները տկար ցոլացում մը կ'ունենային վերջալոյսի ճառագայթներուն դէմ, միտքերնիս տեսակ մը խարհրդաւորութեամբ կը սաւառնէր դէպ ի մենակեաց արուեստագէտը ու գիտնականը, որ թէեւ կեանքի վերջալոյսին մէջ՝ հետամուտ էր գեռ ճարտարարուեստ նորութիւններու յղացման ու կիրառումին։ Մեղկ ծուլութեան մը չէր տուած ինքզինքը այդ եօթանասուն տարեկան մարդը, — ինչ որ իր իրաւունքն էր այլ եւս,—ու կը պահէր միշտ իր մտաւորական ու ֆիզիկական կորովը երիտասարդի մը պէս որ նոր ասպարէզ կը թեւակոխէ և փառատենչիկ երազներ կ'ունենայ։ Սարգիս պէյ, իր փայլուն ասպարէզին ծայրը հասած արդէն ու հարբստութեան ալ լիութիւնները վայելած, պէտք չունէր այդ ըղձանքներէն ոչ մէկուն։ ուրիշ մը, իր տեղը, ծխափողը պիտի քաշէր ու ծովը դիտելով պիտի ապրէր վերյուշումներու մէջ։ Ինքը՝ գործաւորի մը պէս կ'աշխատէր, կը յոգնէր, ալուեստին սիրուն։

Այսօրուան երիտասարդութիւնը գեռ պատանի էր կամ տղայ, երբ Սարգիս պէյ, իր ողբայեալ եղբօրը՝ Յակոբ պէյ Պալեանի հետ, ճարտարապետական հսկայ գործունէութեան մը մէջ կը փայլէր համբաւով, տաղանդով, դիրքով ու պերճութեամբ։ Եւ այսօր, երբ ինքն ալ կը հետեւի անոր՝ գերեզմանին մէջ, մեզմէ շատերը՝ առանց մինչեւ իսկ զինքը տեսած ըլլալու, դառնութեամբ մը կը համակուին, վասն զի Պալեան ճարտարապետներու շառաւիղն է որ կը փակուի այդ գերեզմանին մէջ, առանց անոնց յաջորդներ հասած ըլլալու։

Հարուստը չէ որ այս տպաւորութիւնը կը թողու, այլ առդիպը, — բաւին ամէնէն լայն ու հարազատ առումովը զոր պէտք է չեշտել, երբ երէկուան ուսանողներ որոնք նկար մը կ'ուրուագծեն կամ պզտիկ քանդակ մը կը յօրինեն, նոյն անունը կու տան հիմայ ինքզինքնուն յաւակնոտութեամբ մը որ արդահատանք կ'ազդէ։ Այդ երիտասարդներուն, միջակ արուեստագէտներուն մէջէն թերեւս ապագան հասցնէ նշանաւորներ։ բայց այսօ՞ր...։

* * *

Յակոբ պէյ, համակ բանաստեղծութիւն, ճարտարապետական նկարներու յղացումը կ'ունենար զոր թուղթին կը յանձնէր։ Սարգիս պէյ, հաշուագէտ ու չափագէտ, անոնց գործադրութեան դժուարին բաժինը կը վերապահէր իրեն, ինքն ալ ստեղծող մը ըլլալով հանդերձ։ և երկուքը մեկնց կ'ամբողջացնէին հոյակապ շինութիւններ՝ որոնք որքան իրենց փառքն էին նոյնքան պատիւ բերին հայութեան։ Այդ փառքը և այդ պատիւը վայելած ու ազգին վայելել տուած էին արդէն իրենցմէ առաջ՝ Կարապետ Խալֆա, հայրերնին, ու Նիկողոս պէյ եղբայրներն, նոյնքան մեծանուն ճարտարապետներ՝ օրքան պատուական անձնաւորութիւններ, ինչպէս կը վկայեն հիները։

Ընկերական ու անհատական կեանքի մէջ՝ Յակոբ պէյ կը տարբերէր իր եղբօրմէն իր գրասիրական ճաշակներովը ու պարզասէր կենցաղովը, այնպէս որ նոյն իսկ նիւթական չափաւոր կարողութեան շրջաններուն՝ մեկենաս կը հանդիսանար օրուան գրագէտներուն, բանաստեղծներուն, արուեստագէտներուն։ իր առանձին Ակադեմին, իր գրական երեկոյթները, իր թատերական քայլերանքները մէկէ աւելի անգամ ներ յիշուած են լրագրութեան մէջ, ու հոս տեղը չէ զանոնք վերկենդանացնելու։ Սարգիս պէյ աւելի պերճ էր իր կենցաղին մէջ, —անցեալ կենցաղ մը, տասնեակ տարիներէ ի վեր մոռցած արդէն, — և աւելի քմահաճ իր առատաձեռնութիւններուն մէջ։ Հանդիպողին տուած, չահեցուցած էր, կը պատմեն, աննպատակ, անհաշիւ։ գրագէտին ու արուեստագէտին համար մասնաւոր հակում չունէր, բայց չէր մերժեր։ օր մը Զուխտաճեանն էր որ մեծկակ նպաստ մը կը ստանար իր երաժշտական հեղինակութիւններուն համար, ուրիշ օր մը՝ թատերապետ Պ. Մանասը եւրոպական խումբի մը կազմութեանն համար։ յետոյ ուրիշներ, հայ կամ օտար, աջէն ձախէն, արժանաւորներ կամ անարժաններ, վայրկեանի մը տպաւորութեանը տակ։ Բայց առատաձեռնութիւնը միշտ առատաձեռնութիւն եղած է։

Ու ինչպէս որ գեղարուեստի մէջ երկու տաղանդաւոր եղբայրները զիրար կ'ամբողջացնէին իրենց տարբեր յղացումներովը, մեծափարթամ կեանքի մը վայելման մէջ ալ, պահ մը, իրենց տարբեր ճաշակներովը, պէսպիսութիւն մը ընծայած են օրուն մէջ եթէ ներդաշնակութիւն չի կար —ինչ որ կը տիրէր ճարտարապետական մէջ— եզական բան մը կար։

Յակոբ պէյի ծովեզերեայ բնակարանը, Օրթագիւղ, խաղաղիկ օթեւան մը՝ էր գրականութեան, բանաստեղծութեան, թատրոնի ու նկարի սիրահարներուն համար։ Սարգիս պէյի չքեղ բնակարանը, Միսք փողոցին անկիւնը, ընկերական ու կենցաղագէտ մեծատունի մը օթեւանն էր միայն, թէեւ առդիսդներ ալ կ'անցնէին երբեմն անկէ, ինչպէս Այվազովսքի՝ իր առաջին այցելութեան ատեն ի Կ. Պոլիս, 1874ին կամ 75ին, հիւրընկալուած է հոն։

Ներքին կեանքի ճաշակներու այդ տարբերութենէն դուրս, — զոր ի՛նչ հարկ աւելի շեշտել, — ու լիառատ ծախսուած հարստութեան մը՝ հանրային տեսակէտով անօգուտ մընացած ըլլալու նկատումէն դուրս, — որուն վրայ ծանրանալով նոր բան մը ըսած չպիտի ըլլանք, — աչքերնուս առջեւ կը ցցուի ճարտարապետը ու ճարտարագէտը, գեղարուեստի մարդը ու գիտութեան մարդը։ Այդ տեսակէտով, Սարգիս պէյի անհետացումը՝ անհետացումն է մեծ տաղանդի մը ու հին ազնուական դէմքի մը։ և իր աչխարհէ քաշուած մարդու մահը, կղզեակի մը մենաւորութեան մէջ, իր անկողնին ու աշխատութեան գործիքներուն քով, պարզ արհեստաւորի մը պէս, անցած գացած պերճանքի մը ու փայլուն կեանքի մը ամէնէն խորագրեցիկ հակապատկերն է որ ցաւագին բան մը ունի իր մէջ։

ՏԻԳՐԱՆ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

ԶՄԵՌՆԱՄՈՒՏԸ

ՊԱԼՔԱՆՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ՖԻԼԻՊԷ, 6 Նոյեմբեր

Ամառնային հրատապ արեւը՝ որ անտանելի ըլլալու աստիճան հեղձուցիչ կը դառնար Ֆիլիպէի փողոցներուն կամ սալայատակներուն վրայ՝ տեղի տուած է աշնանային ցուրտ ու առատաւորցուցիչ հովին առջեւ, որ թարշամեցուցած և մերկացուցած է տուներու շրջափակին մէջ տնկուած ծառերուն տերեւները. ու հեռուն, դաշտերուն վրայ ալ խոտերը, բանջարանոցներու կանանչները դեղնեցուցած է։ Մերթ անձրեւոտ օրեր, և յաճախ, ամէն օր պաղ քամի մը՝ մանաւանդ ամսոյս 4ի ու 5ի առտուները՝ իբր 15 վայրկեան տեւացած ձիւնը՝ մօտալուտ ձմեռը կը զգացնեն ժողովուրդին։ Բարեբաղդաբար առաւօտեան ցուրտը երբեմն կը մեղմացնէ միջօրէի անզօր՝ բայց կենսատու արեւը։

Երկու-անսի ի վեր Հիսարը, Մարքովան և ուրիշ շրջակայ ամարանոցներ սպարուած են. գիւղային անուշ օդէն ու ջրէն վերջ քաղաքային չտապած է հոս՝ ձմեռնային ցուրտը ծծելու։ Հանրային պարտէզն է հիմա ժողովրդի ամէն դասակարգերուն շրջագայութեան տեղը։ Բայց քիչ օրէն այս ալ տերթաք բարով՝ սիրոյ ըսէ՝ իր ձրի յաճախորդներուն։ Աչունը՝ որ մահու մերձի մը պէս իր թեւերը բնութեան վրայ տարածած է, այդ հանրային պարտէզին ալ չէ խնայած, ուր ծառերը թոցուցած են իրենց տերեւները և գարնան ժամանակ զայն զարդարող երփներանգ ծաղիկներու թաղարները պարտէզին մէկ անկիւնը՝ շէնքի մը մէջ՝ դեսեղուած և ի տես դրուած են։ Ամէն թաղար առ հասարակ մէկուկէս լեվի կը ծախսուի։

Այգեկութի պատճառաւ ամիս մը առաջ փողոցներուն մէջ — մասնաւորապէս Պուլկարաց և Յունաց թաղերը — տիրող եռուզեռումը այլ եւս դադրած է։ Իրօք կ'արժէր տեսնել թէ ինչպէս գիւղացին ժողված է իր ընտանիքը, այր, կին, պզտիկ տղաք ու աղջիկներ. այս վերջինները մանաւանդ, որոնք աւելի մեծ փայլ մը, հրապոյր մը կու տան այդ խումբին, լեցուած սայլերու մէջ, կը կրեն կը կրեն, աշխատակր մրջիւններու պէս, ամբողջ ամառուան մը աշխատութեան արդիւնքը՝ գնողին տակառները լեցնելու համար, որոնք վաղուց դատարկուած էին խաղողի երկամեայ չգոյութեան պատճառաւ։ Ո՞վ չհիանար առդ գիւղացին տեսնելով իր ամբողջ ընտանիքին հետ մէկտեղ, քանի մը սայլերու չորս կողմը, հաւասարապէս աշխատութեան մասնակցելու համար, ուրկէ մասամբ կախում ունի իրենց հանգիստն ու ապրուստը. ու այդ աշխատանքի բաժանումն է որ աւելի քաղցր, աւելի հրապուրիչ և նահապետական կերպարանք մը կու տայ գեղջկական կեանքին։ Անցորդ մը, այն օրերուն, ամէն փողոցի մէջ, ամէն անկիւն կը պատահէր եղնեերով լծուած, բազմութեամբ շրջապատուած այն սիրուն խումբերուն, ուր աշխատութիւնը միայն կը տիրէ։

* * *

Աշնանային այս եղանակներուն մէջ քաղաքային ալ իր ընելիքները ունի, — իր ամբարները լեցնել փայտով, ածուխով և ընտանեկան ուրիշ պիտոյքներով։ Գիւղացին իր կալնուկուտը, այգին ու այգեկութը վերջացուցած, պատեհ առիթէն օգտուելով՝ իր ծախու ուտելիքները կը լեցնէ քաղաք։ Բազարի վայրը՝ հինգշաբթի օրեր՝ սովորականէն աւելի բազմութիւն մը լեցուն է, ամէնքն ալ գործով, խօսակցութեամբ զբաղուած։ Այս հինգշաբթի օր ես ալ փութացի սովորականէն աւելի հեռաբերքիր՝ ամէն ինչ դիտելու։ Արդէն անցուդարձի գլխաւոր ճամբուն վրայ, բազմութիւն մը խռնուած էր, և ականջիս դարկաւ սովորական ձայն մը. «տը՛զ տը՛զ»։ Կոյր Պուլկար մըն է, որ ամէնէն առաջ կանխած ըլլալու էր հոն, ցնցոտի վերարկու մը հագած հնամաշ և պատառատուն տափտափ մը հետ մէկտեղ, հին ու մքլոտած բեղոյր մը գբլուխը անցուցած. իսկ քովը՝ անմիջապէս իրեն կից՝ նստած է զինքը առաջնորդողը, իրմէն նուազ... կոյր, և պզտիկ ամսան մըն ալ ձեռքը բռնած։ Կոյր նուագածուն լայն կուրծքով, երեք թելերէ բաղկացած կոշտ ու անշահ էֆկնչի մը ձեռքը բռնած, անոր երեք թելերուն վրայ կը խաղցնէ զարմանալի ճկունութեամբ մը իր մատները, միւս ձեռքովը էֆկնչին համապատասխան ահագին ճպոտ մը մեղմիւ կը քսէ ու կը քսէ. ու «տը՛զ տը՛զ»ը ընդհատելով, մեղմամղձոտ եղանակով մը տաղեր կ'ըսէ, և այս ամէնը — ամբողջ օրը հացի մը դրամ ճարելու համար։

Քիչ մը անդին, սկսաւ աչքիս առջեւ պարզուիլ ծաղկեվաճառանոցը, ուր գրտնուող ծաղկեփունջերը ցոյց կու տային թէ լաւ խնամք տարուած է ծաղկեփաւորութեան, թէեւ քիչ մը անճաշակ յարդարումը բաւական մեծ հարուած մը կու տար իրենց աշխատութեան հրապուրիչ դառնալուն։ Յետոյ եկաւ բանջարեղէններու շարքը, ուր կարգաւ, բարդ ի բարդ դիզուած էին կաղամբ, դդում, դեղնա խնձոր, ազատդեղ, եւայլն։ Քիչ մը անդին, պուլկար գեղացիներ, մեծ մասամբ կին, կը ծախեն հաւկիթ, կարագ, պանիր, մածուն. այրերը, ամառուան պէս, հագած են հատ մարթէ մուճակներն։ իսկ կիները ամառուան զգեստներն վրայ բան մը աւելցուցած չեն, ի բաց առեալ հատ գուլպայէ մը և հնամաշ տրեխէ մը։ Ուրիշ տեղ մը կեցած են՝ հնդկհաւ, հաւ, աքաղաղ և խոզ վաճառողները. անդին մրգավաճառները դիզած են խնձոր, տանձ, ընկոյզ, եւն. եւն. վերջապէս ամէն բան հոն իր յատուկ տեղը ունի, ուր կը դիմէ յաճախորդը։ Եւ այս ամէնը գիւղային կէս օրուան մէջ ծախելով կը մեկնի ուրախ։

* * *

Քանի մը օր առաջ կիրակի մըն ալ, պանդխտական միայնակ ու տխուր կեանքի մը միօրինակութենէն ձանձրացած, փոքոնեցայ՝ քաղաքէն դուրս բընութեան ծոցը նետուիլ քանի մը ընկերներով։ Մանաւանդ մտածելով որ, միշտ մթեւնոյն սալայատակներուն վրայ, մթեւնոյն փողոցներուն մէջ, նոյն ապականուած մթնոլորտին մէջ ապրելէ ա՛լ ձանձրացած ենք, որուն միակ հրապոյրը կը կազմեն միօրինակ տեսարաններ, զուարճութիւններ, զորս յաճախ տեսնելով ու վայելելով մարդուն սխորժանքը թմրելէն զատ կը զզուի իսկ։ Եւ արդէն Ֆիլիպէի անհամ տեսարանները արժէք ալ չունին մեր դաւառացիի աչքին, բաղդատելով անոնց իւրաքանչիւրին մեր ծննդավայրի հաղարումէկ բնական աքաղեալի տեսարաններուն, օդին ու ջրին, առուակին ու մարգին, անոր անտառի անուշ հովերուն հետ։

Աչնանային այս ցուրտ եղանակին համար անկարելի ըլլալով գիւղագնացութիւն մը, մեղ ծանօթ, սովորական վայրերուն մէջ ընտրեցինք Գարշը-եագան, Մարիցա գետէն անդին Պուլկար և Յայն քաղաքական գեղջուկներու զբօսնելու, պարելու կեդրոններն մէկը։ Անցանք Ֆիլիպէի փողոցները և հասանք Մարիցայի կամուրջին ալ եղրը։ Այս գետը քաղաքին անմիջապէս հիւսիսային կողմէն կ'անցնի, ու անկէ պզտիկ մաս մը Գարշը-եագան՝ 150 տունով կը իբր արուարձան կը կազմէ։ Գետը իր սովորական հանդարտ հոսանքը կը շարունակէր, մեղմօրէն թաւալելով իր մանր-մանրն կոհակները։ Դիմացի կողմը կը նշմարէինք վայտերով բեռցուած սայլեր՝ իրենց տէրերով ու յաճախորդներով չրջապատուած։ Յառաջացանք Գարշը-եագի երկայն փողոցը ի վեր և հասանք բաւական ընդարձակ, տափարակ մարգագետնի մը վրայ, ուր է հաղիւ չատ հեռուները մէկ քանի ծառեր ցիրուցան սփռուած կ'երեւային։ Ենթադրութիւններնուս մէջ սխալած չէինք. հոն գտանք գիւղացիներու երկսեռ խուռն բազմութիւն մը՝ որ բաւական ընդարձակ տափարակի մը վրայ խիտ բոլորակ մը կազմած էր։ Բազմութեան մէջ տրամադրելի բաց տեղը գրաւած էին մէկ քանի պարող խումբեր և նուագածուներ։

Ամբողջ գիւղը հոն խռնուած կը թուէր։ Բազմութիւնը խաղացողներուն վրայ հիացման կամ ծիծաղի ակնարկներ կը նետէր, մանաւանդ օրիորդներուն՝ որոնք երիտասարդներու գրեթէ ամբողջ իրանը ծածկող կարմիր և գոյնզգոյն գօտիներուն վրայի կապերէն պինդ բռնած, իրենց մարմիններուն զարմանալի թրթռացումներ, ճկունութիւններ կու տային, մազերնուն խուրսպները անոնց այտերուն կը հպէին, ուրախութեան սարսուռով մը ողողելով զանոնք։ Աղջիկները դուրսէն եղած հեգնութիւններուն ու սքանչացումներուն համապատասխան ծիծաղներ կ'արձակէին, և աւելի եւս քաջալերուած՝ իրենց նազանքով փայլ կու տային պարին։ Այլեւս գիւղացի ջութակահարներուն անհամ ճճռումները և կայտաներու անկատար երեւէյները չէին որ մեր ուշադրութիւնը կը գրաւէին, այլ խաղացողներու եռանդուն ոգեւորութիւնը և անխոնջ բնաւորութիւնը։ Մարդ կը հրապուրուի երբ օրիորդներու փափկահէնչիւն ձայները իրարու մրցցուած, մեւնոյն տունը փոխ ի փոխ երգելէն ետ, որոնք ունկնդրին ականջին հետ ամբողջ դաշտը կը դղրդեն։ Խաղէն վարդի պէս կարմրած և երգելէն յոգնած քրտնաթաթախ այս օրիորդները աւելի հրապուրիչ կերպարանք մը կ'առնէին։ Զտեսնող մը կը հիանայ այս նահապետական պարին մէջ պուլկարուհւոյն թովիչ և դիւթիչ ձեւերուն վրայ։ Մերթ ուսուսներով, մերթ մեղմ շարժումներով կը պարեն. ու յարմար առթի մէջ տեղի ունեցած ձեռքի սեղմումները՝ այս սարի ձագերու առնական դէմքերուն և անկեղծ սրտերուն մէջ սիրոյ առաջին կայծերը կը ձգեն։ Մինչեւ վերջ օրիորդները յամառութեամբ կը մրցէին պարող երիտասարդներուն հետ և կը չանային խոնջածները դուրս ընել և անոնց գլխուն թափել ծիծաղի, կատակի տեղատարափ մը։

Այս տեսարանները ակամայ մոռցուցած էին մեզի ժամանակին սահիլը. ուշադրութիւններս լարած էինք դէպի պարը, որ երթալով կը տաքնար։ Կարծեսրնութիւնը ինքը ուզած էր պարկել իր պարծանարեւով, կասլուտակ և անամպ երկինքով և մեղմ ջերմութեամբ այս գեղացիներուն զուարճալի զբօսանքը, որուն ինքն ալ ակամատես կ'ըլլար...։ Բայց պարը կը շարունակուէր, հետզհետէ աւելի զուարթ դառնալով։

Երկար, չա՞տ երկար դիտեցինք այս ամէնը, մինչեւ որ արեգակը հրաժեշտ տալ սկսաւ երկրին, և մենք ալ հրաժեշտ տուինք այս գեղջուկ տեսարաններին։

Բ. Զ.

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻՆ ԲԱՑԻՄԸ

ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵՏԻՆ ՀԱՅԻՄԸ

Առջինին չափ, ու նոյն իսկ անկէ ալ աւելի աղմկալից նիստ մը, կատարեալ ճգնաժամ մը նախարարութեան համար, որ սակայն յաջողեցաւ ինքզինքը փրկել՝ բաւական դժուար մեծամասնութեամբ մը։

Նիստին սկսած պահուն, Իվրիի երեսփոխան աբբա Կէյրօ, չէ՞նք չնորհք քարոզ մը ալ սկսի, ջանալով պախարակել Ֆրան-Մասոնները և ժամերով կը խօսի առանց ազդուելու այն ընդմիջումներէն՝ որոնք կ'ըլլան քիչ մը ամէն կողմէ։ Կղերական թերթերու մէջ հրատարակուած յօդուածներու փաստերն են զորս աբբա Կէյրօ մէջ կը բերէ, յարուցանելով ծիծաղներու և քրքիչներու փոթորիկ մը՝ որ վերջ ի վերջոյ կը յուսահատեցնէ զինքը։

Ու վար կ'իջնէ բեմէն՝ սպարտական ձայնով մը գոռալով։

—Առաջին անգամն է որ Ֆրան-Մասոններ հարուածելու համար բեմ կ'ելնեմ, բայց վերջինը չպիտի ըլլայ ան։

Իրեն կը յաջորդէ գնդապետ Կիռէն՝ որ զօրավար Նէկրիէի խնդիրը յուզելով, կը յարձակի պատերազմական նախարարին վրայ, ըսելով թէ նախորդ նիստին մէջ ամբողջութեամբը չէ կարդացած Նէկրիէի նամակը։

—Ահաւասիկ, կ'ըսէ, այն պարբերութիւնը՝ որուն ակնարկած էր պատերազմական նախարարը։ «Արդարութիւնը միայն կը վարէ Տրէյֆիւսի գործը։ 1894ի զինուորական ատեանը լաւ դատեց։ Նոյնը պիտի ընէ նաեւ 1899ի զինուորական ատեանը։ Ինչ որ ալ ըլլայ արուեստիք վճիռը, բնաւ չպիտի դնէի բանակին պատուին։ Բայց եթէ երբեք բանակին դէմ յարձակումները շարունակեն, վերին հրամանատարութիւնը պէտք եղածը պիտի ընէ։» Ան է զօրավար Նէկրիէի օրակարգին մէջ վերջապէս նկատուած պարբերութիւնը։

Պ. Տը Կրաս.— Սպառնալիք մը չէ՞ք տեսներ անոր մէջ։

Գնդապետ Կիռէն կը շարունակէ իր ճառը, դրուատանքը ընելով զօրավար Նէկրիէի, ու ցաւ կը յայտնէ անոր նկատմամբ խիստ տնօրինութիւն մը եղած ըլլալուն։

Պատերազմական Նախարար զօրավար Կալիֆէ կը պատասխանէ.

—Զօրավար Նէկրիէի նամակին այն մասը՝ զոր կարդացի, կը բաւէր ինքնին ցուցնելու համար թէ զօրավարը իր իրաւունքին սահմանը գլած էր։

Զախակողմը կատաղութեամբ կը ծափահարէ, մինչդեռ աջակողմը հակացոյց մը ընել ուզելով անդադար կ'ընդմիջէ պատերազմական նախարարը՝ որ կ'ըսէ.

—Գնդապետ Պ. Կէռէնի չկրնար տընօրինութիւններ ընել, ատիկա կառավարութեան գործն է։

Ու բանակի քննիչներուն պարտականութիւններու սահմանը գծելէ ետքը մէջ կը բերէ զօրավար Նէկրիէի մէկ նամակը՝ որ իրեն ուղղուած էր և որուն մէջ զօրավարը կ'ըսէր թէ ինք այդպէս խօսելով կարծած էր պատերազմական նախարարութեան վարիչներուն համամտ շարժած ըլլալ։

Պ. Բասաք Կուլսէ.— Ձիզսի՛թը...

Ատենապետը — Ի կարգ կը կոչեմ ձեզի։

Զօր. Կալիֆէ —Ի՞նչ կը մտածէք այս ապային վրայ՝ որ կառավարութիւնը շատ ձախող դիրքի մը մէջ կը դնէ պատերուն հանդէպ և ինծի ալ կը յայտարարէ թէ պէտք էի համամիտ ըլլալ իրեն։ (Ընդմիջումներ աջակողմեան ու կեդրոնեան)։ Եթէ երբեք կը հաւնիք այս վարմունքին, ես պատրաստ եմ իմ պաշտօնս զօրավար Նէկրիէի յանձնելու։

Ձախակողմը կատաղի ծափերով կ'ընդունի պատերազմական նախարարին այս յայտարարութիւնը։

Նէկրիէի միջադէպը փակուած ըլլալով, չափաւոր հանրապետական մը՝ Պ. Էօժէն Մօթ խօսք կ'առնէ, Պ. Պ. Զէվէսի և Վիվիանիի նախորդ նիստին մէջ արտասանած ընկերվարական ճառերուն պատասխանելու համար։

Եւ սակայն ձախակողմը հանգիստ չի թողուր զինքը։

Պ. Զէվէս կը պոռայ.

— Խարդախութեան ընտրելին էք դուք։

Ատենապետը ի կարգ կը կոչէ զայն ինչպէս նաեւ բարձրաձիր ընկերվարականները։

Պ. Մօթ կը շարունակէ իր խօսքը, իրարու հետ հակասութեան դնելով Պ. Վալտէք-Ռուսօն ու Պ. Միլերանը, նախարարութեան մէջ ընկերվարականի մը ներկայութիւնը անպատեհ դատելով. պարագայ մը՝ որուն վրայ ծանրացած էր նաեւ Պ. Տընի Քոչէն՝ նախորդ նիստին մէջ։ Եւ արդէն ատ է նախարարութեան հակառակորդներուն միակ զէնքը։

Յանկարծ ամէն ոտմուկ կը դադրի։

Նախարարապետ Պ. Վալտէք-Ռուսօ խօսք կ'առնէ և իր առաջին խօսքերով իսկ կը փրթէ այդ զէնքը՝ ինքնին այնչա՛փ տկար ու դիւրարեկ։

Յետոյ կ'ըսէ.

—Այն ատենէն ի վեր ուր այս ժողովը կազմուեցաւ, կարգ մը դէպքեր պատահեցան որ հանրապետութեան թշնամիներուն ստուարացման հետեւանքով, հանրապետականները ընդդիմադիրներու հանդիպէին նոյն իսկ այն դիրքերուն մէջ՝ որոնք իրենց օգնելու կոչուած էին։ (Զախակողմը կը ծափարէ)։ Եթէ երբեք մեր նախարարութեան գործը ծանր էր, դէթ սա առաւելութիւնը ունինք որ այսօր, խոստումներով ու խօսքերով չէ՝ որ կը ներկայանանք ձեզի, հապա արդէն իսկ կատարուած գործերով։

Ձախակողմը այն ատիճան թափ մը կը դնէ ծափահարութեան մէջ որ աջակողմը բաւին բովանդակ նշանակութեամբը կը կատղի։

Կոմս տ'Օլան կը պոռայ.

—Անօրէնութիւն մը է ան։

Ատենապետը ի կարգ կը կոչէ զայն։ Ուրիշներ ալ բուռն խօսքեր կ'ընեն և ի կարգ կը կոչուին անոր պէս։

Այս «ի կարգ»ներուն վրայ, Պ. Պօտլի տ'Ասսն մատովը ատենապետը կը ցուցնէ ըսելով.

—Եւ ըսել թէ ես այս մարդուն տուի իմ քու

ս...

—Եւ որ հիմա ի կարգ կը կոչէ զձեզ, կ'ըսէ իր կարգին ատենապետը՝ զայն ի կարգ կոչելով։

—Վնաս չունի, կը պատասխանէ Պ. Պօտրի տ'Ասսն, յուսուարին նորէն ձեզի պիտի տամ քուէս։

Պ. Վալտէք Ռուսօ կը շարունակէ.

—Խնդիր է գիտնալ թէ արդի նախարարութիւնը իր պարտքը կատարե՞ց, իր խոստումները բռնե՞ց. խոստացած էր պահպանել հանրապետական հաստատութիւնները. պահպանե՞ց զանոնք (Ծափահարութիւններ ձախակողմեն)։ Այս պահուս բոլոր հանրապետականներուն պարտականութիւնն է միանալ ու համերաշխ ըլլալ՝ Հանրապետութեան պաշտպանութեանը համար։ (Ծափեր ձախակողմեն)։ Կառավարութեան գործերը զարմացուցած են կարգ մը պահպանողականներ ու պատճառ եղած են անոնց բարկանալուն։

Պ. տը Լանսուրիեն.—Բարկութենէ աւելի տխրութիւն զգացած են անոնք։

Պ. Վալտէք Ռուսօ.—Օրինակի համար նամակ մը առի Պ. Տընի Քոչէնէ՝ որ կ'ըսէր ինծի թէ հարցանդում մը պիտի ուղղէ ո՛չ թէ նախարարութեան ընդհանուր քաղաքականութեան, այլ գործերուն վրայ։ Լաւ, չեմ հակառակիր, բայց մատնանիշ կ'ընեմ հոս նախարարութեան մէկ գործը ու կը հարցնեմ թէ ո՞րն է քննդատելի կէտը անոր մէջ։—Տարի մը առաջ, երեսփոխանական ժողովի նստաշրջանին բացման օրը Քոչէքոտի հրապարակը(*) ահագին խռովութեան մէջ էր, այն ատեն պէտք

(*) Երեսփ. Ժողովին հրապարակը։

ՀԱՅՐԱՏԻՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ՕՏԱՐԵՐԻ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՎ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներ։ — Դեկտեմբերի 13-ին Նիւ-Յորքի մէջ հրատարակուած «Նիւ-Յորք Թրիբիւն» թերթը հետեւեալ հեռագիրը կ՚ունենայ Վաշինգտոնէն։

Ամերիկեան նոր դեսպանը Թուրքիոյ մէջ Մեր Վաշինգտոնի թղթակցէն հեռագրեցին մեզի, թէ Միացեալ Նահանգներու նոր դեսպանը Թուրքիոյ մէջ, Պարոն Օսթրանդեր, Հոկտեմբերի 20-ին Կոստանդնուպոլիս պիտի հասնի։ Նոր դեսպանը Հոկտեմբերի 15-ին Նիւ-Յորքէն մեկնեցաւ։ Նոր դեսպանը Հոկտեմբերի 17-ին Լիսապոն

րութիւնը հարիւր հազար հատ Քըզանլը-քի վարդի տունկ և անոնց մշակութեան յատուկ հրահանգներ ղրկած է Տիրպէ-քիր, Սուրիա, Տրապիզոն, Ատանա, Գաբ-թէմոնի, Էսքիշէհիր, Այտըն, Պրուսա, Գոնիա, Էնկիւրի, Զաթալճա ու Պիղա. նաև Կ. Պոլսոյ շրջականները։ Տունկերը մշակուելով վարդի իւղի պատրաստութեան պիտի ձեռնարկուի։

Էնկիւրիի նահանգին մէջ, օգոստոսէն մինչև Նոյեմ. 4, բնակութիւն հաստատած են 954 տնուոր 4244 գաղթականներ, որոնց ամէն պէտքերը հոգացուած են։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ նախնական դատարանը երէկ սկսաւ զբաղիլ Թաղապետութեան Ա. շրջանակին տուրքերու անտուկին մէջ տեսնուած բացին խնդրոյն։ Ամբաստանեալներն են արկղակալը և հաւաքիչները։ Դատարանը որոշեց որ անոնց հաշիւները նորէն տեսնուին։

ԿԱՊԵՐՏ.—Սըվազի մէջ Ալթըբարմաք Մկրտիչ էֆ. գեղակերտ կապերտներ պատրաստած է զորս կ'ուզէ իր որդւոյն՝ Յովհաննէս էֆ.ի միջոցաւ ղրկել Բարիզի արուեստահանդէսը։

ՌՈՒՍ ԲԺԻՇԿՆԵՐ որոնք Հապէշիստան կ'երթան, երէկ Բեռլերսպուրկէն Կ. Պոլիս ժամանեցին։ Ասոնց հետ կան երկու ռուս սպայ։

ՄԻԼԹԻԱՏԻ ԷՖ. Առեւտրական եւ Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան օրէնսգէտ խորհրդականը որ Պառոն տը Հիրշէն եղած պահանջքի խնդրին համար Բարիզ կը գտնուի, տեղւոյն դատարաններուն հետ կատարած հաշուեքննութեան հետեւանքով յայտներ է խնդիրը լուծել։ Արդիւնքը մատուցուեր է Բ. Դրան, որ հաւանութիւն յայտնած ըլլալով, ըստ այնմ հրահանգ տուեր է Միլթիատի էֆ.ի։

ԽԱՐԵՐԱՑ ՄԸ.—Ոստիկանութիւնը առջի օրը Բերայի Եէնիշէհիր թաղին մէջ ձերբակալեց Պաղտասարեան կարապետ անուն հայ մը որ հինգ ամիս առաջ Կ. Պոլիս եկած էր և Տիվրիկէի Արքինի սրճարանը հաստատուած։ Այդ մարդը նիւթական ու սրբային յայտնութիւններու համար բաղդ նայելով պարզամիտները կը խաբէ եղեր։ Վրայէն գտնուած են երեք աղօթագիրք, մեղրամոմէ համրիչ մը, մեղրամոմէ չինուած մարդու արձանիկ մը և կարգ մը ենսուսէներ։

ԱՐՆԱՎՈՒՏՔԷՕՅԻ եկեղեցիին մէջ, առջի օրը երբ Յունաց Ս. Պասրիարքը Պատարագ կը մատուցանէր, Թաթավլցի Տ.ի Թիրի, Եորկի ու Միխալ անուն քսակահատներ ձերբակալուեցան, որոնք Քոսթի անուն մարդու մը 5-6 ոսկին չորթած էին։

ԳՈՂԵՐ. — Առջի օրը Պէշէքի մէջ Մուսթաֆա անուն մարդ մը ձերբակալուելով խոստովանեցաւ թէ Հիւսէյին, Հասան ու Ապտուլլահ անուն մարդոց հետ ոսկի ամիսէ ի վեր գողութիւն կ'ընէր Վոսփորի ենրոպական եղեքի գիւղերուն մէջ և Սկիւտարի ու Գումգաբուի կողմերը։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՐԿԱԾ

ՏԱՍԸ ՀՈԳԻ ԽԵՂԴՈՒԱԾ

Երէկ գիւղերս ժամ 1ուկէսին ծանր արկած մը պատահեցաւ Սիրքէշիի բացերը։ Ածուխի երեսուն գործաւոր անգլիական շոգենաւէ մը Ղալաթիոյ քարափը կը դառնային մակոյկով մը, երբ մակոյկը անցաւ Մախսուսէի Նիյմիքը Խիւտա շոգենաւը խարսխուելու կայող պարանին վրայէն։ Այդ միջոցին շոգենաւը Պարթը երթալու համար ճամբայ կ'ելլէր, որով պարանը յանկարծ պրկուեցաւ և մակոյկը շրջելով ամէնքն ալ ծովը թափեցան։ Արկածեալներուն արձակած աղաղակները չորս կողմէն խմացուելով, Բարս շոգենաւէն և շրջականներէն մակոյկներ և ծովային ոստիկաններ անմիջապէս արկածին վայրը փութացին։ Ասոնք կրցան գործաւորներուն քսանը ողջ ազատել։ Մնացած երեքին դիակները հանուեցան, իսկ եօթին դեակները չգտնուեցան։ Ողջ ազատուածները Գարաքէօյի բաղնիքը տարուեցան։ Մեռեալներուն մէկուն վրայ կենդանութեան նշան տեսնուելով անմիջական դարմաններ հղան, բայց օգուտ մը չունեցաւ։ Այդ գործաւորներուն ամէնքն ալ քիւրտ էին և իրենց պեռն էր Թոփխանէի բեռնակիրներուն յիսնապետ քիւրտ Մէհմէտ։

ԱԶԳ.—Օսմ. Հանր. Պարտքի վարչութեան Արեւելեան երկաթուղիներու պարտապուղիներուն 179դ. վճարահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ Նոյեմբեր 18ին, հինգշաբթի, էկս օրին, Օսմ. Հանրային Պարտքի վարչութեան կեդրոնատեղին, հրապարակաւ, և աշակցութեամբ Օսմ. կայս. Պանքային։ 1—4

Վիշիի ածան ջուր.—Այն անձերը որոնք խնայողական պատճառներով չեն կրնար խմել Վիշիի ջուրը՝ որ Վիշի-Սիէյքէնի, Վիշի Կռանս-Կռիյլի և Վիշի-Օբիքայի նշանաւոր աղբիւրներէն կը հանուի, կրնան անձամբ վայրկենապէս ամենալաւ կազէօղի ջուր մը պատրաստել Վիշի Էքայի քոմբրիմէներով՝ որոնք չատ ալ ածան են։ Գաւաթ մը ջուրի համար 3 և մէկ լիտր ջուրի համար 12 քոմբռիմէ կը բաւեն։ 100 քոմբռիմէ պարունակող սըրուակը միմիայն 2 ֆրանք կ'արժէ, բայց պէտք է զգուշանալ կեղծելէն ու պահանջել Վիշի-Էքայի քոմբռիմէները՝ որոնք Վիշի Էքայի նշանակը կը կրեն իրենց վերայ։ Նոյնպէս, Վիշիի բասթիլլներ ուղուած ատեն պէտք է պահանջել Վիշի-Էքայի բասթիլլները։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Սանասարեան վարժարանի խնամակալութեան այս առտուան նիստին, որ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր, ներկայ գտնուեցան նաև Գրիգոր էֆ. Կիւմիւշկէրտան և Վահան էֆ. Էսաեան։ Խորհրդակցութեան գլխաւոր առարկան էր՝ յիշեալ վարժարանի հաշուոյն գնուած Իսմայիլ-Փաշա խանին վերջնական փոխանցման գործողութիւնը։

—Ինչպէս որ ծանուցած էինք Աբեւելքի երկուշաբթի օրուան թիւով, Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը հիմնական տնօրինութիւններ ընել որոշած է՝ այդ հաստատութեան ներքին բարեկարգութեանը տեսակէտով։ Օգնական տնօրէնի մը ընտրութիւնը, որ կատարուեցաւ նախորդ շաբթուն, անբաւական էր առ այս և կը լսենք թէ Հոգաբարձութիւնը վերջնապէս համաձայնած է իր մէջ՝ բժիշկի մը յանձնելու համար Հիւանդանոցի ներքին Տնօրէնութիւնը, ինչ որ այնքան ատենէ ի վեր բաղձացուած ու առաջարկուած միջոց մըն է։ Մինչև իսկ կ'ըսուի թէ բժիշկ-տնօրէնին ընտրութիւնը կատարուած լլլցած է, բայց կը սպասենք որ Հոգաբարձութեան կողմէ հաղորդուի մեզ, եթէ ճիշդ է լուրը։

—Կրօնական Ժողովի երէկուան նիստին սկիզբը, Տ. Վահրամ եպիսկ. Մանկունի և Տ. Գարբրիէլ եպիսկ. Ճէվահիրճեան ժողովական Հայրերուն հաղորդեցին արդիւնքը այն խորհրդակցութեանց որոնք տեղի ունեցած էին նախընթաց օր, Բարձր. Ցարութիւն փաշայի բնակարանին մէջ, ի մասին յարաբերական խնդրոց։ Ժողովը առ այդ իր համամտութիւնը յայտնելէ ետքը, հրաւիրեց թուրքերէն թղթակցութեանց դիւանի տեսուչ Պաշատուրեան Կարապետ էֆ.ն, և լսելով խմբագրուած պաշտօնագիրներուն ընթերցումը՝ որոշեց ներկայացնել Խառն Ժողովին որ պիտի գումարուի յառաջիկայ ուրբաթ։

Ս. Պատրիարք Հայրը կը նախագահէր Կրօն. Ժողովի երէկուան նիստին, և ի բացակայութեան ատենապետ Տ. Գրիգորիս արքեպիսկոպոսի՝ կ'ատենապետէր Մանկունի Սրբազան։ Ահաւասիկ դիւանին կողմէ հաղորդուած որոշումները։— Գրել Պայազիտի առաջն. տեղապահին որ ուշադրութիւն դարձնէ չրջակայ գիւղերու ազգայիններուն անհոլիւ վիճակին վրայ, որոնք չատ անգամ կրօնական մխիթարութենէ զուրկ կը գտնուին։— Պիթլիսի առաջնորդ Տ. Եղիշէ Ծ. Վ. Զիլինկիրեան ծանուցած էր թէ կեդր. կրօնական Ժողովին որոշման համաձայն՝ Վարդան քահանան որ պակ ձեւացուցած էր ամուսինը կենդանի եղող Շողոյ անուն կնոջ վրայ, կանոնական ապաշխարութեան ենթարկուած է։— Ժողովը տեղեկանալով Սեբաստիոյ Առաջնորդ Տ. Պետրոս արքեպիսկոպոսի տեղեկագրէն թէ Զօրպեան Խաչատուր անուն անձը՝ Աժտէրեան Տ. Գարեգին վարդապետի միջոցաւ ղրկուած է Տ. Կարապետ եպիսկոպոսի՝ քահանայ ձեռնադրուելու համար, որոշեց այս մասին՝ բացատրութիւն պահանջել յիշեալ Տ. Գարեգին վարդապետէն, թէ ինչո՞ւ առանց Սեբաստիոյ Առաջնորդին գիտութեան յիշեալը դաղտագողի քահանայ ձեռնադրել տուած է. միւս կողմէ, որոշեց յանձնարարել Սեբաստիոյ Առաջնորդին որ ձեռնադրուած քահանան դադրեցնէ քահանայագործութենէն, մինչեւ որ անոր անձին նկատմամբ եղած աննպաստ տեղեկութիւնները քննութեան առնուին և արդիւնքը տեղեկագրուի Պատրիարքարան—Ժողովը՝ Դէսսալի և Պաղէշվալի (Անտիոքի թեմ) ազգայիններու դաւանափոխութեան մասին Անտիոքի հոգեւոր տեսուչ Տ. Թադէոս վարդապետի մէկ դիրը կարդալով, հարկ տեսաւ յանձնարարել այդ վարդապետին, որ իր կողմէ Տ. Արմենակ քահանան այդ կողմերը ղրկէ, յորդորելու համար ժողովուրդը, որպէս զի մայրենի եկեղեցիէն չլքուին։

—Նպաստից Յանձնաժողովը թէեւ երէկ գումարուեցաւ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր, սակայն օրակարգի վրայ գտնուած խնդիրներով չկրցաւ զբաղիլ՝ անդամները ուշ հասած ըլլալուն համար։ Յանձնաժողովը ուշադրութեան առաւ միայն դաւառներէ հասած կարօտութեան գիրերը և անոնց մասին կատարելիք խորհրդակցութիւնը թողուց իր յառաջիկայ շաբթուան նիստին։ Այդ նիստին մէջ, Յանձնաժողովը նկատողութեան պիտի առնէ նպաստից Անտուկին վիճակը և եթէ մինչեւ այն օր նոր նպաստներ հասած ըլլան պիտի որոշէ ամէնէն աւելի կարօտ դաւառներու ղրկուելիք նպաստի գումարները։

—Կը յիշուի թէ Ռոսկէրթ Քոլէժի հայ ուսանողներուն ծախքով նոյն վարժարանին մէջ դաստիարակուելու համար որբ մը որոշուած էր Ս. Յակոբայ Որբանոցի սաներէն։ Ուսանողները վերջին անգամ գըրաւորապէս խնդրած էին Պատրիարքարանէն որ այդ որբը ղրկուի խսկոյն։ Յանձնաժողովը իր երէկուան նիստին մէջ որոշեց գրել յիշեալ ուսանողներուն թէ վարժարանի Տնօրէնութեան կողմէ պէտք է այդ առաջարկութիւնը ըլլայ, որպէս զի ընդունելի դառնալ Յանձնաժողովին կողմէ։

—Ս. Յակոբայ Որբանոցին մէջ պատրաստուած դաւառացի որբերէն ոմանք խնդրագիր մը տուած էին Ս. Պատրիարք Հօր, իրենց ծնողավայրերը ղրկուելու համար և ոմանց ալ ազգականներուն կողմէ խնդրուած էր Պատրիարքարանէ ետ դարձնել իրենց որբերը։ Այս մասին հարկ եղած քննութիւնը կատարուելով, Յանձնաժողովի երէկուան նիստին մէջ որոշուեցան այդ կարգի 13 որբեր որոնք յառաջիկայ շաբաթ Իսկէնտէրունի ճամբով պիտի ղրկուին իրենց ծնողավայրերը։

Բերայի մէջ կը վայլէր որ կատարուէր Սարգիս պէյի յուղարկաւորութեան հանդէսը,—այն մեծ արուարձանին մէջ ուր անցուցած էր հանգուցեալը իր կեանքին մեծագոյն մասը ու վայլուն օրերը. բայց Պալեան գերդաստանին անդամները նախամեծար սեպեցին Գուրուչէշմէն՝ Վոսվորի այդ պզտիկ գիւղը, որուն մօտ անցուց Սարգիս պէյ իր կեանքին վերջին ու անշուք տարիները։

Թէեւ տեղական ոչ մէկ թերթի մէջ հրատարակուած էր Մահազդը, ո՛չ իսկ հայերէն թերթերուն մէջ (յուղարկաւորութեան կարգադրիչներուն կողմէ ղրկուած չըլլալով, — ինչ որ անըմբռնելի զանցառութիւն մըն է) բայց բաւական թուով ազգայիններ և օտարազգիներ, ընտրեալ բազմութիւն մը, որոնք խնացած կամ Մահազդ ստացած էին, փութացած էին երէկ առտու Գուրուչէշմէի եկեղեցին ուր կը գտնուէր դագաղը՝ մահաբեմի մը վրայ՝ ազգականներէ շրջապատուած։ Արարողութեանց կը նախագահէր Տ. Մեսրոպ արքեպիսկ., շրջապատուած Տ. Գրիգորիս արքեպիսկ. Յովհաննէսեանէ, Տ. Գէորգ եպիսկ. Երէցեանէ, ութը վարդապետներէ ու բազմաթիւ քահանայներէ։ Դամբանականը խօսեցաւ Տ. Գրիգորիս Սրբազան։

Եկեղեցական արարողութեանց աւարտումէն ետքը, հանդիսաւոր թափօրով դուրս հանուեցաւ դագաղը որուն ծոպերը բռնած էին Վսեմ. Նուրեան էֆ., ճարտարապետ Յովհաննէս էֆ. Ազնաւորեան և ուրիշ բարեկամներ հանգուցեալն։ Թափօրին առջեւէն կ'երթային թաղապետական բարապաններ և ոստիկաններ. եկեղեցականներուն կը հետեւէր պաշտօնեայ մը՝ բարձիկի մը վրայ տանելով հանգուցեալն պատուանշանները։ Գուրուչէշմէի վարժարանին տղաքը կարգաւ կեցած էին իրենց դպրոցին դուռը, թափօրի անցած պահուն որ ուղղուեցաւ մինչեւ Արնավուտգեղի նաւամատոյցը ուրկէ, յատուկ շոգենաւով, դագաղը փոխադրուեցաւ Սկիւտար, յուղարկաւորներու մէկ մասին հետ։ Այնտեղ ալ թափօր կազմուելով՝ Տ. Գրիգորիս Սրբազան հանդիսաւորութեամբ՝ մարմինը գերեզմանատուն փոխադրուեցաւ և ամփոփուեցաւ Պալեան գերդաստանի դամբարանին մէջ։

Երկու պսակներ նուիրուած էին Սարգիս պէյի դագաղին։

Իթիւճեան, Ճէֆիրեան, Փէշտիմալճեան, Զուհաճեան և Ճէվահիրճեան ընտանիքները և համայն ազգականք ցաւոք սրտի կը ծանուցանեն դադառնադէտ մահ

ՏԻԿԻՆ ՍՐԲՈՒՀԻ Ս. ԻԹԻՒՃԵԱՆԻ

և կը խնդրեն որ հանգիստ ներկայ գտնուիլ յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսին, որ տեղի պիտի ունենայ վաղը, հինգշաբթի, Նոյեմ. 11/23 ժամը 6 էկսին (Լ. Թ.) հանգուցեալին բնակարանին մէջ, որ ի Հայտար Փաշա, Ազիզիէ փողոց, ուր հակիրճ պաշտօն մը կատարուելէ վերջ մարմինը պիտի փոխադրուի Հայ Բողոքականաց Ֆէրիգիւղի գերեզմանատան մատուռը։ Հոն եւս պաշտօն պիտի կատարուի ժամը 8 էկսին (Լ. Թ.)։

Հայտար Փաշա, 10 Նոյեմ. 99

Ծան. — Մասնաւոր շոգենաւ մը կամուրջի Գատրգիւղի Նաւամատոյցէն ժամը 5.45ին պիտի մեկնի և պիտի փոխադրէ հրաւիրեալները Հայտար Փաշա։

Կը խնդրուի մահազդ չստացողներէն՝ իրը այն նկատել ներկայս։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Սարգիս պէյ Պալեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխանակ ծաղկեպսակի մէկ օսմ. ոսկի նուիրած է Հիւանդանոցիս Սարգիս էֆ. Խմէրեան։
(Հոգաբարձութիւն)

Սկիւտարի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ քարոզիչ Տ. Ներսէս Վ. Դանիէլեանի նախաձեռնութեամբ հետեւեալ դպրոցական ձեռագործի նիւթերը ղրկուած են Մարաշի թեմերէն աղքատիկ գաւառի մը աղջկանց վարժարանին։

Տիկնայք՝ Էլէոնի Կիւլսէնկեան՝ 1 կարի մեքենայ (6 ոսկինոց), Մեղրուրեան՝ 1 կարի մեքենայ (գործածուած), Իսկուհի Փափազեան՝ 2 արդուկ, Աղաւնի Գավաֆեան՝ ձեռագործի այլեւայլ նիւթեր, Զարուհի Մալեան՝ 2 արդուկ, Ափիէր՝ 10 կանգուն բէվէնտուք, Աւետիսեան՝ 10 կանգուն քանվա, Մելիտոսեան՝ 2 օխա գուլպայի դերձան, Ամալէա Այվքանեան՝ 2 օխա դերձան, Թորդոմեան և դստերք՝ 1 տուզնոս միրատ, Թօփալեան 1 ծրար կտաւ։ Նոյնպէս, Մկրտիչ էֆ. Մանուկեան՝ 2 ծրար կտաւ, Սեճեան Եղբարք՝ 1 օխա բուրդ։

Այս նուիրատուութիւնները մէկ անտուկի մէջ ամփոփելով ղրկուած են իրենց որոշեալ տեղը։ Տ. Ներսէս Վ. Սիսի ժառանգաւորաց վարժարանին աշակերտներուն համար ալ ձմեռնային զգեստի յատուկ շայազ հաւաքած է զորս պիտի ղրկէ ի մօտոյ։

Ս.ԶԳ.— Գերմաններէնի և անգլերէնի հմուտ անձ մը տրամադրելի ժամեր ունի դասեր տալու գպրոցներու մէջ և մասնաւորներու։ Դիւրաւսոյց եղանակ։ Դիմել Աբեւելքի խմբագրատունը։

ԹՂԹԱԲԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

(Նոյեմբեր 19ի թերթերէն)

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ

Տեսպալի Լոնտոնի թղթակիցը կը հեռագրէ շաբաթ օրուան թուականով.

«Կառավարական շրջանակներուն մէջ թէեւ վստահ ըլլալու երեւոյթ մը կայ, սակայն Էլտիսիթի նկատմամբ մեծ մտահոգութիւն կը տիրէ։ Կարծուածէն չատ աւելի դժուար կ'երեւան գործերը։ Քոնոթի գուքսը ուզեր է հարաւային Ափրիկէ երթալ, բայց պատերազմական նախարարութիւնը կը նկատէ թէ դուքսը ասիճանով հին ըլլալուն պատճառով չի կրնար Սըր Ռըտվէրս Պըլլերի հրամանին տակ ծառայել։ Ֆրէրի զբաղապատկառավարմանի խնդիրը դէշ տպաւորութիւն մը ըրած է։ Զինուորական հրապարակագիրներ դիտել կուտան թէ թշնամութեանց սկսելէն ի վեր Անգլիացիներուն կրած բոլոր ձախողուածներուն պատճառն է ռազմագիտութեան տարրական կանոններուն մոռացումը։ Պոէրները, արդարեւ, լաւ դասեր կուտան Անգլիացիներուն թէ զինուորական գործողութիւնները ինչպէս կատարելու է և թէ թշնամին առջեւ ինչպէս զգոյշ կենալու է։»

Գերման սպաներ.— Թայմզ կ'իմանայ թէ գերման չորս սպաներ Տէլկոա հասեր են, Թրանսվալի բանակին մէջ ծառայելու համար։

Ռոսկիա.—Բամայի ցեղապետը ծանուցեր է Բլումէր գնդապետին թէ Պոէրներու զօրախումբ մը, անցեալ շաբթու, թնդանօթներով յարձակեր է Սէլիքաֆոնթէի վրայ, բայց տեսնելով որ բազմաթիւ զինուորներ կը գտնուին հոն, ետ քաշուեր է։ Բամայի մարդերը կորուստ չեն ունեցեր։

Վլրաւորներ.— Բիէթերմարիցպուրկէն կը հեռագրեն թէ Ռէսթիկենան ճառագայթները մեծ դիւրութիւն կ'ընծայեն անգլիացի վիրաբոյժներուն, վէրքերու մէջ գնդակները գտնելու համար։

Առաքումներ.—Ուրբաթ օրն ալ 21 փոխադրանաւեր հաբաւային Ափրիկէ հասան։

Ռուսիոյ մէջ Պոէրներու նկատմամբ համակրութիւնը վեհանձն ցոյցերով կը յայտնուի։ Բեռլերսպուրկի բժշկական կամաւոր ուսուցիչները բաւական մեծ գումար մը հանգանակած են Պոէրներու վիրաւորներուն համար։ Ռուսերու ամէն դասակարգերուն մէջ հանգանակութիւն կը կատարուի և մինչեւ իսկ աղքատները կը մասնակցին քանի մը կոպէկով։ Հոլանտական յանձնաժողովին նախագահը ծանուցած է լրագրներուն մէջ թէ մինչեւ հիմա երեսուն հազար ռուպլի ստացած է ի նպաստ Պոէրներուն։ Ռուսիոյ գաւառային փոքր քաղաքներու եկեղեցիներուն մէջ հրապարակային աղօթքներ կ'ըլլան Պոէրներուն յաջողութեանը համար։

Հանգանակութիւն.— Լոնտոնի մէջ կատարուած հանգանակութիւնը՝ պատերազմին զոհ գացողներու որբերուն և այրիներուն համար՝ երկու հարիւր տասնը-չորս հազար անգլիական ոսկիի հասած է։ իսկ Թրանսվալի փախստականներուն համար կատարուածն ալ հարիւր վեցտասնը չորս հազար ոսկիի։ Այդ երկու նպաստներուն համար ալ նուիրատուութիւնները կը շարունակուին մեծ եռանդով։

ՍԱՄՈԱ.—Աւստրի այն բանակցութիւնը զոր Գերմանիոյ Կայսրը ուրբաթ օրը արտասանեց Ռիլի մէջ.

«Տասը տարի առաջ, Գերմանիա չատ մը քաջ նաւաստիներ և կարող սպաներ կորսնցուց Սամոայի մէջ։ Հիմա, այդ արշիպիղագոսը գերմանական է և այնպէս պիտի մնայ, որչափ ատեն որ գոյութիւն ունենայ գերման տէրութիւն մը։ Գերման արծիւը հետզհետէ աւելի ընդարձակ երկիրներու վրայ կը ծածանէ։ Ուրեմն նաւատորմը պէտք է պատրաստ ըլլայ պաշտպանել Գերմանիայէն դուրս գտնուող մեր եղբայրները։»

Ռիչմոնդ մէջ, Պալթիկ ծովի նաւաքանին անունով, չնորհակալութիւն յայտնեց Կայսեր և յայտարարեց թէ բոլոր նաւաստիները պատրաստ են իրենց արեան վերջին կաթիլը թափել՝ իրենց պարտականութեանը և իրենց դրօշին համար։

ՍԵՐՊԻԱ ոտորագրեց Լա Հէյի դեսպանախորհուրդին բոլոր դաշնադրութիւնները և յայտարարութիւնները. իսկ իրաւարարութեան դաշնադրութիւնը՝ վերապահումով։

VIN & SIROP DE DUSART

Հիները կրակը կը պաշտէին, որովհետեւ բոցը իրենց համար կեանքի անձնաւորումն էր։ Հիմակուան մարդիկը, որ իրականութիւններ դրած են վերացականութեան տեղ, գիտեն թէ մեր գործարանաւորութիւնը չի կրնար ըլլալ առանց փօսփաթ տը չօի, որուն նուազման հետ կը նուազի նաեւ մեր կեանքը։ Պ. Տիւզան ժողովրդականացուց, այս գլուխգործը և իրականացուց անոր գործնականութիւնը լագթօֆոսֆաթի դիւտով։ Այս է յաջողութեան պատճառը Տիւզառի գինիին և օշարակին, զոր կը յանձնարարեն միշտ բժիշկները՝ մեր ուժերը նորոգելու, ախորժակին բանալու և մեր զանազան գործարաններուն կանոնաւոր ընթացք մը տալու համար։

Հեռագիր

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ԼՈՆՏՈՆ, 21 Նոյեմ. — Պատերազմական Նախարարութիւնը կը շարունակէ լուռ մնալ։ Լրագիրները կ'ըսեն թէ Պոէրները Պուրկէրստորբէն հալիւ քանի մը մղոն հեռու կը գտնուին։ Քէթթաուէնէն հասած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Սըր Ըլուվէրս Պըլլեր Տէ Սը հասած է՝ ինք անձամբ վարելու համար անգլիական զօրքերու կեդրոնացման գործը։

Ս. ԲԵՌԵՐՍՊՈՒՐԿ. — Կը հաստատուի այն լուրը՝ թէ կոմս Մուրավիէվ տըրամաղիր է դիւանագիտական գործողութիւն մը ընել Անգլիոյ դէմ, այն տնօրինութեան համար որով Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարութիւնը կ'արգիլէր օտար տէրութեանց Թրանսվալի ներկայացուցիչներուն՝ ծածկագիր հեռագիրներ ուղղել իրենց կառավարութեան։ Այս պահանջման այժ պիտի տան նաեւ չէզոք տէրութիւններ՝ որոնց Ֆրանսա՝ալ պիտի միանայ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ԲԱՐԻԶ. — Տեքարք մարտանաւին երկու սպաներուն՝ Հուրլաուէնի և Քուէնի Զինուցիներու կողմէ սպաննուելուն հետեւանքով, ծովակալ Բու

ԿՈՒՐԾՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ

ՍԻՐՈ Տ'ԻՊՈՖՈՍՓԻԹ ՏԸ ՇՕ

ԿՈՒՄՈ ԵՒ ԸՆԵՐ. դեղագործ

SIROP D'HYPOPHOSPHITE DE CHAUX

DE GRIMAULT & C·

Բոլոր բժշկաց կողմէ յանձնարարուած է և կատարելապէս կը բուժէ ցնցուղի և թոքի հիւանդութիւնները. նոյնպէս հարբուխները, ցնցղատապերը և, թոքախտաւորներու թոքերուն այտուցները կ'սպիացնէ և կը վանէ յարատեւ հազերն, որք հիւանդներուն յուսահատութիւն կը պատճառեն։ Իր ազդեցութեամբ գիշերային քրտինքները կը դադրին, ախորժակը կ'աւելնայ և հիւանդը յուտով կ'առողջանայ։

ՓԱՐԻԶ, 8, Վիվիէն փողոց

եւ բոլոր դեղարանաց մէջ

ՀԱՐՍՏԱՆԱԼՈՒ ԴԻՒՐԻՆ ՄԻՋՈՑ

Անոք, անօգնական տղայ մըն էի ես։ Հարստանալու խղճէն բռնված, Ափրիկէ՝ թրանսվալի ոսկեհանքերը վազեցի. սրտմտաղուք չպատճառելու համար զանց պիտի ընեմ պատմել հոն քաշած տառապանքս. սաչափը մինակ գիտցէք որ, եթէ ոսկեհանքերը ոմանց հարստութեան պատճառ կ'ըլլան, ապահովապէս ուրիշ մեծագոյն մասի մըն ալ առողջութեան փճացումին և կեանքին խորտակումին պատասխանատուն են։ Բաղդը ժպտեցաւ ինձ. հինգ վեց տարի տառապանք քաշելէ վերջ բաւական կարեւոր գումարով մը հայրենիքս վերադարձայ. սակայն աւա՛ղ առիթ չունէի հարստութիւնս վայելելու։ Թրանսվալի չոր, հեղցուցիչ, վատառողջ հանքերը առողջութիւնս խանգարած էին։ Ախորժակ բնաւ չունէի և ինչ որ ուտէի, ստամոքսիս վրայ կը ծանրանար. ուժս սպառած էր ծունկերս. կը դողային. գիշերները բնաւ չէի քնանար և եթէ վայրկան մը մրափէի, սոսկալի ոգեւանջներով որոտնդոստ կը ցատկէի։ Ճաշէն վերջ, ստամոքսիս մէջ խիթեր կզգայի. գլուխս կը դառնար աչքերս կը մթագնէին։ Շատ մը դեղեր փորձեցի սակայն և ոչ մէկէն օգուտ տեսայ. վերջապէս բժշկի մը յանձնարարութեամբ և ՌՕՊԼԸՇՕ անուն դեղը սկսայ գործածել և երեք օր վերջ ախորժակս բացուիլ սկսաւ։ Շարունակելով ՌՕՊԼԸՇՕՆ հետզհետէ քունս կանոնաւորուեցաւ. մարսողութիւնս ու բնական պէտքերս իրենց սովորական վիճակը ստացան և երկու երեք ամիսէն կատարելապէս առողջացայ։ ՌՕՊԼԸՇՕՆ Կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարաններուն և դեղի մթերանոցներուն մէջ կը ծախուի։

466 Գ 2—13

ՀԻՆ ԳԻՆԻ երեսուն նրբութ տարուան, բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած նոր ապաքինածներու և անարիւնութիւն ունեցողներու։ Դիմել Օրթաիգէղ հանգուցեալ մուխթար Ցակոբ աղայի տունը։

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՇԻՆ

Որ փոքր նկու անգամ կը քաշէ Լիվերբուլ և Ամերիկայ միջև

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնս
Ումբրիա	7718	Գոթնիա	4561
Էտրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	3403
Ուրանիա	7268	Աղլաս	2393
Բասնիա	5537	Սարպեդոն	2168
Սէֆոլոնիա	5547	Թարտիա	2246
Ալասիա	4809	Բալտիրա	2141
Ալիգան	4557	Բրիտանիա	1899
Ալէքսը	3443	Մորոգգո	1655
Գէլտար	1876	Գամպանիա	12956
Էնչանտրէ	1644	Լուսիտանիա	12950
Գանգանիա	1445		

Ալէքսը չոգենաւը, նաւապետ Հէվիսթը, Լիվերբուլէն Պոլսոյ նաւահանգիստը պիտի հասնի դեպի նոյ. 25 (Ն. Տ.)։

Դիմել առ ՋՈԼԻ և ՍԻԿԷՐ

Joly et Seager

Մէյմանէթի խան, թիւ 6, 7, 8, Գալաթա, Գարա Մուսթաֆա փողոց։ 571

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ·Ռ Ս· ԹԱՋԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ–ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Նախկին գրասենեակն նոյն յարկը, դէպ Զքղոպէնց դիմաց)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենատասակէ ցաւած ակառաներն ցաւ չտալով կը լեցնեն. ցաւազրկելու և խոնարհ վերաբերմունք պայմանաւ։

Նպատակնիս եղանակաւորութիւն, ճշտակատար, և գիտցիկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յոյս և նման բնական, գէշի նշանագրելի քարի պարիկ, ոսկեայ, և ոգոտ արգասանելի երաշխաւորեալ։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թրմբկաց ցնցուցիչ գիշերս. և ամենակատարելագործեալ ատամներու միջոցաւ, ուտելու ցաւ առանց հանութիւն։

Ե. Գ. Ջմեռները կերակի օրերն ալ, (Գիշ- կ· ե) ինչպէս նաեւ ամեն օր, (Գիշ- կ· գիշ) հիւանդ կընդունին թերայի գործատեղին։

Գաղթականք կրնան գալեր իրենց բնակարանն, թիւ 1 Խրիմեան Հայրիկ։

NEVRALGIES Անցաւ, Ստամոքսի կծկում, Անարիւնութիւն և բոլոր ջղային հիւանդութիւնները մէկ ժամուան մէջ կը բուժուին հնորհիւ Տոքթէօր CRONIERի

ՀԱԿԱՍԶԱՑԱՒՈՐՈՒՆ ԴԵՂԱՏԱՆՆԵՐՈՒՆ

Տուփը 3 ֆրանք, ճամբու ծախք չառնուիր Paris, դեղարան Robriquet Monnaie փողոց թիւ 23։ Կը ծախուի նաև բոլոր դեղարաններու մէջ։

Լ ԱՆՔՌԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Նպաշխատութեան գումար 147 միլիոն։ | 1871էն մինչեւ 1897 վճարուած գումար 220 միլիոն։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պ. Պ. Կոմս Լամոն Զիչի, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ
» Բոռոլֆ Հոեոս, Դեր-Նախագահ։
» Ժոզէֆ Հոեոս, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական.
» Գոլոմոն Նաքօ, » » » » »
» Անթուան Բրոքէշ մ'Օսթէն.
Թէոտոր Բոնձէն
Ժան ար Վէնինկ-Ինկէնհայն

Կառավարութեան Բռմխէր

Պ. ԺԱՆ ՄԻԻՐ, կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական

Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՈՆԵԼ ՊՕՆՏԻ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բերա, Թիւնէլի հրապարակը, Սարաֆիոլուի տուն։

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ 176

Լ Ա ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

Ամենաեին Միջազգային Ընկ.ն

Կենաց վրայ ապահովագրութեան

Տնօրէնութիւն յԵւրոպա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բելթիէ փողոց (Գուլվար մէ դ'Իդալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան չէնքերն այժմ կը վերաշինուին, որով իր գրասենեակներն առժամապար փոխադրուած են Նոդռ-Տամ տէ Վիքդուռա փողոց թ. 42։

1898 Յունուար 1ին ամբողջովին իրականացած երաշխաւորութեան պարբասա գումարն է Մէկ Միլիարդ Քառասուն Միլիոն ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կը քանի՝ 4,545,160,943 ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 320 միլիոն։

1898ին հնչուն դրամով վճարելի շահերն են 14,400,000 ֆր.՝, 1897էն 1,424,000 ֆր. աւելի։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000է աւելի անդամ, որոնք Ընկերութիւնը կը կալվեն, որոնց կրպակական Ընկերութիւնն և որոց կը վերաբերին Ընկերութեան բոլոր շահերը։ Եթէ մասնակից էք, և կամ ապահովեն չէք, խնամ շահեկան է ձեզի համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները։ Օրինակի համար մասնրամասն տեղեկութիւններ ուզեցէք երբեւ հասարակաց գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոս ունի. նոյնպէս տարեվճարներու եւս արտուելու ձեւով ապահովագրութեան վրայ, ի դէպ մահու որոշեալ ժամանակամիջոցի մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա

Ե. ՈՒ. ՀՈՒԹՕՒ, ԵՒ ԸՆԿ.

Քէնեֆ-Գատուիրակ

Ա. ՋՈՒՀԱՆԵԱՆ

Վայվոտա փողոց Վիթալիս խան Գալաթիա

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DF COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՇԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Գ. 9 21 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դ. 10 22 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։ (ճաղորդակցելով Աղեքսանդրիա, Բորտ-Սաիտ, Նաֆա, Պէյրութ եւ Թրիպոլ)։
Հ. 11 23 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Հ. 11/23 Ինէպոլու, Սինոպ, Սամսոն, Օռտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Պաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր. 12 24 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի - 58

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՇԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլ, Գլասգով, Մէլբուրնէ և Սիդ-Նոսի Գլոս-Քանոց ղրկեալ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	
Բոմմէա	3000	Թիպա	2500
Ենպիս	3000	Նէրթիս	2100
Թէյզը	3000	Օռանյան	2250
Գեռանդաս	3000	Բիրա	2250
Ֆարոս	3000	Մէֆինա	2000
Սանանդի	3000	Գեսարեա	1500
Գարգիզիա	2500	Գուլֆ	1300

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.

Ուզթոլ խան

ՋԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

568 31, Ճէյմս Սգրէդ Լիվերբուլ

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻԻՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ԱՐԴԵՆԻ

Դրամագլուխ ֆռանք 27,000,000
Պահեստի դրամ » 52,002,500
Տարեկան հասոյթ » 70,339,912

Ընկերութիւնս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագիներով։ 572

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌԵԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գաքու, Անանիտիս խան. 20 21 22

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ

Վեհափառ Սուլթանին Կայսերական Իրատով

Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892 թուական նը (0 ութիր 1310)

Գործակալ, Գալաթիոյ մէջ Պ. Ալպէր Սիմընս Ցակոբեան խան, Վայվոտա փողոց թիւ 67

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

ԵԿԵՐՈՒԹԵԱՆ կեդրոնատեղին կա ՈՒԻՍ ԵԷՆԻ խան, Գարաքէօյ Դալաթիա

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը Եէնի ճամի հավլուսը փողոց, Օսմ. Նամակատան դէմը

Դեր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զաբօխ Մարբուճճլար, Զարչըլը խան, թիւ 21 194

EMULSION SCOTT

ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին նշանը

միակ միջոցն է որով կարելի ըլլայ խմել ձկան իւղ և իրօֆոսֆիթը։ Խիստ հաճելի է ճաշակելու և մարսողութեան կ'օգնէ։ Ամբարիշտ բոլոր բժիշկները ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ կը յանձնարարեն բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏՐ, ԽՈՑԼԸ (սրրաա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԹԻՒՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԲԵՌՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՒԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱՋը,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ՄԱՆԿԱՆՑ ՎՐԱՑ ՅԱՐՁԱԿՈՂ
ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործարանէն ի Ն. Գալիա, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒՐԼ

ՏՈՔԹԷՕՐ ՀԱՐՄԱՆՏԱՍ

Կը ծանուցանէ թէ, հին և նոր ջերմամիզութիւնն ու անկէ ծագում առած ամէն կարգի հիւանդութիւնները կարճ ժամանակի մէջ կը բուժէ, առանց ո՛և է ցաւ զգացնելու։ Կասկածողներ՝ բժշկուելէ վերջ իսկ կրնան վճարել դարմանումի վարձքը։

Ամէն օր առտուընէ մինչեւ իրիկուն հիւանդ կ'ընդունի, Կալաթա՝ Թրամվէյի ճամբուն վրայ Գարագուշ օթէլին դիմացը թիւ 97, լամպաճի խանութին վերնայարկը, մասնաւոր գարմանատեղի մէջ. մուտքը լամպաճիէն։ 428 31—40

ՇՈԳԵՆԱՒԱՇԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՈՒԵԱՆ ԵՒ ՀԱՑԿԱԿԱՆ

Ն. ԲԱՔԻԼ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Նոյեմ. 27ին Միջկրեալի, Սեւ ծովէն։
» 29ին Ասոյթ Տէրբէ, Անվերջէն։

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Նոյեմ. 22ին Ժորժ, Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում, Նովորոսիսք։
» 28ին Միջկրեալի, Մարսիլիա։
Նոյեմ. վերջ Ասոյթ Տէրբէ, Անվերջ։

Տոմսեր ուղղակի Բարիզի համար.

Առաջին կարգի 245 ֆրանք. 2.կարգի 175 ֆրանք. Տեղեկութեաց համար, դիմել Գործակալին Թօք Հանէ Քարափին վրայ։ Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ՖՐԵՏ. ԼԼՕԼԱՆՑ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՇԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլ և Ամերիկայ Գլասգով Քանոց ղրկեալներ

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Վիրգորիան	10500	Ցլավիան	3500
Ամմինիան	10500	Եմիրբրեն	3500
Բէսպրիան	10500	Աբրժ.ոն	3000
Լանքասպրիան	9000	Ազէրիան	2500
Ցիլտէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գոլմպիան	8000	Ամէնիան	2500
Ֆորնիան	8000	Անտալուզիան	2500
Գոսղոնիան	8000	Ալգաշիրն	3500
Ցիրենիան	8000	Լէսպիան	3000
Ցալէրնիան	3700	Մինեն	900
Վավոնիան	3700	Ցորդան	800
Ցլամինիան	3700	Լիսպոն	800
Ցապիան	3500		

Ապրանքի աէրէրն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Գանթէյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել չոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ. ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆԴԷՆ

Քիւչիւք Մուսէթ խան

Գալաթիա

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՐԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ

Ընդարձակ Հալէ, Կ. Պոլսոյ և Օրթաքոյ

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Ալպանս	1069	Գոմս	1497	Կոզս	1011	Մալմս	724
Ալէքսիս	3607	Գոնկոս	2808	Գրանտս	1625	Մարգնկոս	2273
Անեմոն	1541	Գորսս	895	Լիրս	775	Մարգէլլս	3709
Արիսսաս	2377	Ցիրան	4811	Հիսալկս	1581	Միրբատս	3557
Պասանս	1822	Ցամինս	987	Հինտու	3720	Միլս	1037
Գլասգոնս	1264	Տուրս	2533	Հորատիս	3600	Մոնդէգլլս	1735
Գրանս	1076	Տրաբս	1713	Հանմկէր	596	Մուրիլլս	2419
Գրիանս	841	Ցինամս	504	Թակս	2354	Նէրս	1088
Գրիֆֆալս	4431	Իպարս	2464	Խոնոս	5540	Օհիս	4100
Դէյրս	1671	Լեսորատս	1520	Ցիանս	1080	Օնեարիս	4036
Դալիբաս	1357	Էրատս	1481	Ֆէլիս	1058	Օրլանտս	1535
Դամէս	1244	Ֆլոռս	954	Քալբինս	2807	Ռուբինս	2439
Դազս	1094	Ֆինլանտ	1328	Քանս	1700	Բաղերիս	1637
Զիրակս	2729	Ֆլամինկս	849	Քոլս	540	Թոլս	1289
Միսէրս	1834	Ֆրանսիսքս	4582	Լէս	1058	Բիսլիս	2229
Գլիս	2897	Կալիլէս	3060	Լէքանս	2272	Ռինամ	1663
Գոլորատս	4235	Կիրանս	1248	Լիվրնս	1648	Ռոլս	1613
				Լորենս	3191	Ռամէս	1789

Գլասգոյ չոգենաւը, նաւապետ Ճոնսըն, ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս հասած, պարպած և Օռեաս ուղեւորած է։

Մոնրէալ չոգենաւը, նաւապետ Ճոնսըն, ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս կը սպասուի ամսոյս 25ին (Ն. Տ.)։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆԴ ՐԻՋՕ

Թիւ 17—18, Քիւչիւք Մուսէթ խան, Գալաթիա

Աբեղեան Զարեհ Եռիսուֆեան

«ԱՐԵՒԵԼՔ»ի ԹՈՐԹՕՆԸ (74)

ՍԻՄՕՆ ՊՈՒՊԼ

ՄԱՆՏՐԻՆԻ ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

Գ. ՄԱՍ

Ե

ՆՈՐԷՆ ՏՕՆ ՌԱՄՕՆ ՄԱԼԹԻՖԱՍ

Այդ դերասանը Ժօլի Կէօլն էր՝ որ Անգլիայէն վերադառնալէն ի վեր կը ճանչցուէր Մանտրինի տուած Պ Կէնօ անունով։

Ֆրիքէ, անմիջապէս սկսաւ իր սրբանութեանց, որոնցմով կերակուրի պակը շատ զուարթ անցաւ։

Ամէն մարդ կը խնդար, նոյն իսկ սպասաւորները, թէև բաւական գիրուկ մարդ մը՝ որ սեղանապետն էր, կը յամառէր լուրջ դէմքով մը մնալ։

Ֆրիքէ՝ տեսնելով անոր այդ լուրջ դէմքը, ըսաւ.

—Պ. Կրօպիս, վերջապէս կրցա՞ք ձեր գողին օձիքը ձեռք անցընել։

Պ. Կրօպիս,— որովհետեւ Լէվա տը Սուբլինի սեղանապետը ճիշդ այն խուժդուժ տանուտէրն էր՝ զոր Մանտրինէ կողոպտած էր օրին մէկը և մինչեւ ոստիկանատուն առաջնորդուելու վտանգին ենթարկած, — բնաւ ձայն չհանեց և նորէն իր գործով զբաղեցաւ։

—Սիրելի Ֆրիքէ, ըսաւ Արթիւր տը լա Մարսինիէր, այս տեսակ հաւաքմանց մէջ կարծեմ սեղանապետին հետ չեն խօսիր։

—Ճիշդ է, բայց Պ. Կրօպիս հասարակ սեղանապետ մը չէ։ Խեղճին գլխուն փորձանք մը եկած է որ...

Եւ սկսաւ պատմել այն խաբէութիւնը որուն զոհ գացած էր նախկին տանուտէրը։ Այդ դէպքը իր ատենին սոսկալի աղմուկ հանած էր Բարիզի մէջ, ու ոստիկանութեան բովանդակ ջանքը օգուտ չէր ունեցած անոր հեղինակները գտնելու համար։

—Պ. Կրօպիս նորէն ձայն չհանեց։

Սակայն Էվա կը կատղէր բոլոր այդ անճահութիւններէն։

Ժաք ալ յօրանջելու սատիճան կը ձանձրանար, և Պիչօնէթ՝ Էվայի կարասիներուն չքեղութենէն նախանձելուն, բնաւ տրամադիր չէր զայն զուարճացնելու։

Աղանդերի պահուն սակայն, ուրախութիւնը իր վերջին աստիճանին հասած էր։

Յետոյ սալօն ելան և հոն՝ Ֆրիքէ առաջարկեց ո՛և է լրագրական յօդուած մը կամ նեղքին լուր մը երգել բարձրաձայն։

Իրեն յատուկ խաղ մըն էր ատիկա՝ ուրուն մէջ կատարեալ յաջողութիւն ցոյց կու տար։

Իսկոյն լրագիր մը տուին իրեն՝ ուրկէ հետեւեալ լուրը սկսաւ երգել՝ վերջին ծայր տարօրինակ եղանակով մը.

ՀԵՏԱՔՔՐԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿ ՄԸ

«Լոնտոնի մէջ այս օրերս խօսակցութեան ամենագլխաւոր առարկան է տարօրինակ ու մութեւոյն ատեն յանդուգն արշաւանք մը՝ որուն ձեռնարկած են կարգ մը արկածախնդիրներ՝ տօն Ռամօն Մալթիփաս անուն Շիլիցիի մը տնօրէնութեան տակ։

«Տօն Ռամօն ծնունդով ոչ՝ թէ բրբթուկէղ է, այլ սպանիացի։ Շատ ճամբորդութիւններ ըրած է և կ'երեւայ թէ իր արկածներուն պատմութիւնը կրնայ հատորներ լեցնել։

«Այս արշաւանքին նպատակն է մարթիլ Շիլիի չխուզարկուած երկիրներուն մէջ՝ ուր իբր թէ նախկին ու թերեւս նախապատմական քաղքի մը աւերակները կան, քամնոնեան ու մեքսիկեան աւերակներէն չա՛տ արեւի կարեւոր։

«Շիլիի կառավարութիւնը այս ձեռնարկին օգնել ուզած չըլլալով, տօն Ռամօն Անգլիա եկած էր արշաւախումբ մը կազմակերպելու համար։

«Գրեթէ իսկոյն, յաջողած է իր շուրջը հաւաքել հինգ հարիւրէ աւելի մարդիկ՝ որոնք ընկերական ամէն դասակարգերու կը պատկանին։

«Զգարձուի թէ մի՛ միայն արկածախնդիրներ կը տանի իր կետը։ Իր ընկերակիցներուն մէջ կը գտնուին Ուորքէսթրբրի պառոնին զաւակը՝ լորտ Ճոն Մանճրբի անունով ճանչցուած, սրբ Ֆիլ Կալլաստ, հաղարապետ Պրունտէլ և վերջին ծայր նշանակելի Ֆրանսացի մը՝ Օրթիվալի Ալպէռ կոմսը։

«Ցանդուգն խուզարկուները նախորդ երկուշաբթի մեկնեցան Թիլմաց շոգենաւով։

Ֆրիքէ մեծ յաջողութեամբ երգեց այս ամէնը։

Յետոյ պարել սկսան։

Սէ սակայն, քանի մը լուրջ մարդիկ սալօնին մէկ անկիւնը քաշուած՝ այդ լուրին վրայ կը խօսակցէին։

—Այդ մարդիկը խեղճ են, կ'ըսէր տարիքոտ սպայ մը։

—Բայց ոչ, կը պատասխանէր գերման թերթի մը թղթակիցը՝ Պ. Ֆրանց Վոլքիր՝ որ շատ զարգացած մարդու համբաւ մը կը վայելէր։ Անգլիացի գիտնական մը՝ որ մեռած է այսօր, ժամանակին խօսած է այդ շիլիական աւերակներուն վրայ։ Քանի մը կաթոլիկ միսիոնարներ կրցեր են մինչեւ այդ տեղերը մտնել։

—Բայց ո՞վ է այդ Օրթիվալի կոմսը՝ ըսաւ իր կարգին ծերուկ ազնուական մը։

—Անշուշտ խաբեբայ մը պիտի ըլլայ, քանի որ Օրթիվալ անունով ազնուական ընտանիք մը գոյութիւն չունի։

—Կը ներէք ըսաւ ուրիշ մը՝ որ անոր մօտը նստած էր։ Այդ անունը գոյութիւն ունի, ես կը կարծէի որ ընտանիքը մարած է, բայց կ'երեւայ թէ վերջին շառաւիղ մը մնացած է եղեր։ Օրթիվալները Պէարնէյցի են՝ սպանիական ծագումով։ Իրենց ընտանիքը շատ հին է, թէև նշանաւոր անդամ մը չէ ունեցած։

Ժօլի Կէօլ՝ որ այդ պահուն անկէ կ'անցնէր, լսեց այդ խօսքերը։

Ու երբ առտուան դէմ իր տունը կերթար, համոզուած էր բոլորովին թէ Մանտրինէ սպանիական մեծ ընտանիքի մը շառաւիղն էր։

Զ.

ԴԱՒ ՄԸ

Երբ ատենը գայ, պիտի վերադառնանք տօն Ռամօնի, ձօն Մանէրպիի եւ Օրթիվալի կոմսին։

Առ այժմ պէտք է Բարիզ մնանք՝ ուր մթին դէպքեր պիտի պատահին։

Ժօլի Կէօլ հաւատարօրէն կը հետեւէր այն ծրագրին՝ զոր «վարպետը» գծած էր իրեն։

Միշտ Պ. Կէնօ կը կոչուէր և ամէն մարդ կը կարծէր թէ ատիկա իրօ՞ք իր անունն է քանի որ մինչեւ այդ ատեն ծածկանուններով միայն ճանչցած էին զայն։

Եւ սակայն, Մանտրինէի տուած դրամը չէր բաժնած Բուօքտիլի հետ։

Բայց անմիջապէս փութացած էր տեղեկանալ տիկին Մասսէնի որպիսութեան։ Արդէն Մանտրինէի մայրը զինքը գրիբաց կ'ընդունէր՝ իբր բարեկամ մը իր զաւկին։

Յետոյ, անօգուտ տեղը ջանացած էր մօտենալ Պէրթ Մէյլանի։

Գալով Ժաք տը Համէլի, ուզած ատեն կրնար անոր վրայ տեղեկութիւններ քաղել՝ Էլտորատոյի իր ընկերուհիին՝ Պիչոնէթի միջոցաւ։

Լալուէթ՝ որ Ժօլի Կէօլը Ֆարուա-Պէլէզ դղեակին շահատակութեան առթիւ ճանչցած էր և զմայլած անոր դերասանի յատկութիւններուն վրայ, շատ կը համակրէր անոր և դայն կը պատրաստէր Հրեան անուն խաղի մը մնալուտ ներկայացման։

Ժօլի Կէօլ՝ վերջին ծայր ապուշ ու շարունակ վախնալու տրամադիր գեղջուկի մը դերը պիտի ստանձնէր։

Իր ընկերները թէև սկիզբէն քիչ մը նախանձեցան, բայց ինքը այն ատեն գիտեր լաւ վարուիլ ամէնուն հետ որ անոնք իսկոյն մէկդի դրին իրենց շար զգացումները։

(Շարունակելի)